

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

“ _____ ” _____ 2017 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ГЕОГРАФІЯ ТУРИЗМУ

спеціальність (напрямок) _____ 242 «Туризм» _____

спеціалізація _____

факультет _____ Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу _____

2017 / 2018 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“ 28 ” серпня 2017 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

старший викладач Волкова Ірина Ігорівна

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від “ 28 ” серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри _____ туристичного бізнесу та країнознавства _____

(підпис)

А.Ю. Парфіненко
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією факультету

_____ міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу _____

Протокол від “ 28 ” серпня 2017 року № 1

Голова методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

_____ Л.І. Григорова-Беренда
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Географія туризму” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності 242 Туризм

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Географія туризму” є отримання майбутніми фахівцями сфери туризму професійних знань у сфері теорії і методології географічних досліджень та туристичного ресурсознавства, формування фахового світогляду щодо територіальної організації та умов розвитку спеціалізованих видів туризму в регіонах та країнах світу.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- ознайомлення з розвитком рекреаційних видів туризму в світі;
- ознайомлення з розвитком культурно-пізнавального та подієвого видів туризму в світі;
- ознайомлення з розвитком спортивно-пізнавальних видів туризму в світі;
- ознайомлення з розвитком ділового туризму в світі;
- ознайомлення з центрами релігійного туризму та паломництва світі;
- ознайомитись з регіонами розташування екологічного туризму.

1.3. Кількість кредитів - 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
32 год.	14 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.

Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
56 год.	106 год.
Індивідуальні завдання	
Контрольна робота	

1.6. Заплановані результати навчання – студенти повинні досягти таких результатів навчання: *знати* географію рекреаційних і активних видів туризму, культурно-пізнавального, подієвого, ділового, релігійного, екологічного туризму; *вміти* професійно оперувати географічною інформацією стосовно визначення атрактивності туристичних ресурсів та оцінювати туристичний потенціал країн і регіонів на предмет розвитку спеціальних видів туризму, а також використовувати її в практичній роботі щодо формування конкурентноспроможного туристичного продукту та підвищення якості туристичного обслуговування споживачів.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні та методологічні основи географії туризму, туристичне ресурсознавство.

Тема 1. Географія туризму як наукова дисципліна

Підходи до визначення туризму та їх географічна інтерпретація: статистичний, функціональний, сутнісний (системний). Туризм як соціо-еколого-економічна система та об'єкт дослідження географічної науки.

Еволюція туризму в контексті географічної науки. Туристський рух, історичні періоди розвитку туристського руху. Еволюція наукових досліджень в царині географії туризму.

Особистісні (людські) та територіальні (географічні) детермінанти туризму. Туристська активність та людини та фактори, що її формують. Туристська мотивація. Туристські потреби. Рекреаційні потреби. Психотипи туристів та їх взаємозв'язок з цілями і мотивами туристичної подорожі. Туристська біографія.

Туристичний потенціал території та загальна характеристика його складових елементів. Туристські атракції (туристські принади). Туристична інфраструктура. Туристичні умови. Туристичні інститути. Туристична інформація.

Система географічних наук в туризмі. Об'єкт, предмет і завдання географії туризму. Географія туризму і рекреаційна географія: спільні риси та відмінності. Термінологічний апарат географії туризму. Туристична дестинація. Класифікація туризму з позицій географічної науки. Форми та види туризму.

Сучасні наукові концепції та моделі в географії туризму. Геопросторові моделі туризму. Моделі туристських переміщень. Модель розкладу відстані. Структурні моделі туризму. Модель територіально-рекреаційної системи. Моделі «відбуття – прибуття». Концепція сталого розвитку туризму.

Тема 2. Методологія та методика географічних досліджень в туризмі

Метрологічні підходи до комплексної оцінки туристичного потенціалу території. Накопичення, упорядкування та аналіз географічної інформації для цілей туризму. Джерела інформації географії туризму.

Методи збору географічної інформації. Опис. Запит інформації. Інвентаризація. Опитування. Шоденниковий метод.

Оціночні методи. Інвентаризаційна таблиця. Туристичний паспорт території. Таблиця детермінант. Бальна бонітировка. Система коефіцієнтів та відносних показників. Нормативний метод.

Методи класифікації в географії туризму. Система індикаторів та класифікаційних ознак, що використовуються в географії туризму.

Методи типології в географії туризму. Критерії типологічного аналізу території для географії туризму. Метод районування. Структурно-логічні моделі О. Бейдика. Рейтингові методи.

Картографічний метод та форми його використання в географії туризму. Класичні туристичні карти. Туристичні картоїди. Ментальні карти.

Тема 3. Класифікація та географічна оцінка туристичних ресурсів

Підходи до визначення туристичних та туристично-рекреаційних ресурсів. Умови використання туристичних ресурсів: туристський інтерес та туристське враження. Властивості туристичних ресурсів.

Підходи до класифікації туристичних ресурсів. Сутнісний підхід до класифікації туристичних ресурсів. Природні та антропогенні ресурси. Підхід П. Дефера: гідром, фітом, літом, антроном. Класифікація О. Бейдика: природно-географічні, природно-антропогенні, суспільно-історичні, «суперточка-тур», гомогенні, латентні, типу «координата».

Діяльнісний підхід до класифікації туристичних ресурсів: туристичні блага, туристичні антропогенні ресурси, туристична інфраструктура. Ціннісний підхід: світова природа та культурна спадщина (список всесвітньої спадщини ЮНЕСКО), національне культурно-історичне і природне надбання, туристичні ресурси місцевого значення. Туристичні ресурси в сучасних світових та національних конкурсах-проектах: «Нові сім

чудес світу», «Нові сім природних чудес світу», «Сім чудес України», «Сім природних чудес України» та ін.

Класифікація туристичних ресурсів та за ступенем використання та за обсягами туристських потоків.

Проблеми освоєння та користування туристичними ресурсами. Реєстр туристичних ресурсів. Кадастр туристично-рекреаційних ресурсів. Паспортизація туристично-рекреаційних ресурсів. Економічна, соціальна та екологічна оцінка туристичних ресурсів. Гранично допустимі щільність та гранично допустиме навантаження.

Тема 4. Природні туристичні ресурси

Орографічні туристичні ресурси. Географічна оцінка рельєфу. Туристична привабливість гір, гірських хребтів, височин, низовин, карстових печер. Ландшафтні туристичні ресурси. Пейзажна естетика, живописність та різнохарактерність ландшафту як туристичного ресурсу. Ландшафтні парки.

Географічна оцінка кліматичних ресурсів. Різновиди кліматичних ресурсів. Характеристика комфортних кліматичних умов: середньодобова температура повітря впродовж певного періоду часу, сніговий покрив, режими ультрафіолетової радіації, іонізації повітря, атмосферного тиску, вологості повітря, опадів, переміщення повітряних мас. Мікроклімат сольових шахт та печер. Кліматичні курорти та курортні місцевості.

Географічна оцінка водних туристичних ресурсів. Характеристика океанів, морів, озер, річок як туристичних ресурсів. Узбережжя як атрактивна туристична зона. Характеристика та види пляжів. Купальний сезон. Гідрологічні та гідротехнічні водні об'єкти та їх туристична привабливість: аквапарки, водосховища, стави, водоспади. Джерела, витоки річок.

Географічна оцінка бальнеологічних ресурсів. Характеристика мінеральних вод, грязей та озокериту. Бальнеологічні та бальнеогрязеві курорти та курортні місцевості.

Географічна оцінка біотичних туристичних ресурсів. Туристична привабливість лісів, лісостепу, степу, боліт. Природні ландшафти. Паркові зони, заказники та ботанічні пам'ятки природи як атрактивні туристичні об'єкти. Туристична привабливість представників флори і фауни.

Ресурси природно-заповідного фонду. Географія природних біосферних заповідників, національних природних парків.

Туристична привабливість природно-антропогенних біотичних ресурсів: парки пам'ятки садово-паркового мистецтва, дендропарки, ботанічні сади, зоологічні парки, акваріуми та океанарії. Мисливські угіддя. Мисливська фауна.

Тема 5. Культурно-історичні ресурси туризму

Культурна спадщина як ресурс туризму. Її матеріальні і нематеріальні складові. Фактори, що визначають туристський інтерес до культурно-історичних цінностей дестинації.

Географічна оцінка археологічних туристичних ресурсів. Туристична привабливість археологічних пам'яток України, Європейського регіону, світу. Архітектурні туристичні ресурси. Туристична привабливість архітектурних пам'яток України, Європейського регіону, світу.

Пам'ятки історії та культури. Туристична привабливість музеїв. Та музеїв-заповідників. Садиби, фортифікаційні споруди, замкові та монастирські комплекси, як ресурси туризму. Історичні міста. Монументальне мистецтво. Техногенні туристичні ресурси.

Етнічні та етнографічні ресурси. Туристський інтерес до етнографічних особливостей населення. Пам'ятки етнографії, що відображають етнічні та культурно-побутові процеси народів дестинації. Етнічна культура. Традиційні промисли та ремесла.

Подієві ресурси. Види подієвих ресурсів та їх географічна характеристика.

Сучасні види культурно-історичних ресурсів. Географія найбільш атрактивних культурно-історичних ресурсів України, Європейського регіону, світу.

Розділ 2. Географія спеціальних видів туризму

Тема 1. Географія рекреаційних видів туризму

Географічна характеристика купально-пляжного туризму. Інфраструктура купально-пляжного туризму. Географія центрів купально-пляжного туризму в Україні, Європейському туристичному регіону, світі.

Географічна характеристика лікувально-оздоровчого туризму. Види лікувально-оздоровчого туризму. Типологія курортів. Географія основних курортів та центрів лікувально-оздоровчого туризму України, Європейського регіону, світу.

Географічна характеристика розважального туризму. Різновиди розважального туризму. Географія центрів розважального туризму України, Європейського регіону, світу.

Географічна характеристика круїзного туризму. Види круїзів. Круїзні судна. Географія центрів, районів розвитку та маршрутів круїзного туризму в світі.

Тема 2. Географія активних видів туризму

Географічна характеристика гірськолижного туризму. Історія, види та інфраструктура гірськолижного туризму в Україні, Європейському туристичному регіону, світі.

Географічна характеристика дайв-туризму. Види дайвінгу. Інфраструктура дайвінгу. Географія центрів та регіонів розвитку дайв-туризму в Україні, Європейському туристичному регіону, світі.

Географічна характеристика гольф-туризму. Географія центрів та регіонів розвитку гольф-туризму в Європейському туристичному регіону та світі.

Географічна характеристика екстремального і пригодницького туризму. Водні, наземні, гірські, повітряні та екзотичні види екстремального туризму. Види пригодницького туризму. Географія центрів та регіонів розвитку екстремальних та пригодницьких видів туризму в Україні, Європейському туристичному регіону та світі.

Тема 2. Географія культурно-пізнавального та водієвого туризму

Географічна характеристика культурно-пізнавального (екскурсійного) туризму. Види культурно-пізнавального туризму. Географія найбільш атрактивних маршрутів та регіонів розвитку культурно-пізнавального туризму.

Географічна характеристика водієвого туризму. Класифікація водієвого туризму. Географія турів, центрів та регіонів водієвого туризму в Україні, Європейському туристичному регіону і світі. Перспективи та потенціал розвитку водієвого туризму.

Тема 4. Географія ділового туризму

Видова структура ділового туризму. Класичні ділові поїздки та MICE-поїздки. Географічна характеристика конгресно-виставкового туризму. Географія центрів та країн розвитку конгресно-виставкового туризму. Характеристика інсентив туризму. Організатори MICE-заходів. Географія центрів ділового туризму в Україні та світі.

Тема 5. Географія релігійного туризму та паломництва

Підходи до визначення релігійного туризму. Паломництво та релігійний туризм культурно-пізнавального характеру. Види, функції та особливості паломництва. Релігійні та культові центри. Релігійні організації. Географія центрів та регіонів паломництва та релігійного туризму у християнстві, ісламі, буддизмі, іудаїзмі.

Тема 6. Географія міського, сільського та екологічного туризму

Географічна характеристика міського туризму. Міста, як туристичні центри. Їх функції та типи. Туристичний потенціал міст. Малі та великі міста - туристичні центри. Туризм в мегаполісах та його географічна оцінка в умовах глобалізації.

Основні підходи до визначення сільського туризму. Моделі організації сільського туризму. Географія регіонів та країн розвитку сільського туризму в Україні та світі.

Підходи до визначення та ознаки екологічного туризму. Види екологічного туризму. Об'єкти та інфраструктура екологічного туризму. Географія центрів та регіонів розвитку екологічного туризму в Україні, Європейському туристичному регіону та світі.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	Інд.	С. р.		л	п	лаб.	Інд.	С. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні та методологічні основи географії туризму, туристичне ресурсознавство												
Тема 1. Географія туризму як наукова дисципліна	4	1	1			2	3	0,5				2,5
Тема 2. Методологія та методика географічних досліджень в туризмі	6	2	2			2	4	1				3
Тема 3. Класифікація та географічна оцінка туристичних ресурсів	4	1	1			2	3	0,5				2,5
Тема 4. Природні туристичні ресурси	6	2	2			2	7	1				6
Тема 5. Культурно-історичні ресурси туризму	6	2	2			2	7	1				6
Разом за розділом 1	26	8	8			10	24	4				20
Розділ 2. Географія спеціальних видів туризму												
Тема 1. Географія рекреаційних видів туризму	24	8	8			8	26	2				24
Тема 2. Географія активних видів туризму	8	2	2			4	8	2				6
Тема 3. Географія культурно-пізнавального та 9подієвого туризму	24	8	8			8	20	2				18
Тема 4. Географія ділового туризму	6	2	2			2	8	2				6

Тема 5. Географія релігійного туризму та паломництва	6	2	2			2	7	1				6
Тема 6. Географія міського, сільського та екологічного туризму	6	2	2			2	7	1				6
Разом за розділом 2	74	24	24			26	76	10				66
Контрольна робота	20					20	20					20
Усього годин	120	32	32			56	120	14				106

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Географія туризму як наукова дисципліна	1
2	Методологія та методика географічних досліджень в туризмі	2
3	Класифікація та географічна оцінка туристичних ресурсів	1
4	Природні туристичні ресурси	2
5	Культурно-історичні ресурси туризму	2
6	Географія рекреаційних видів туризму	8
7	Географія активних видів туризму	2
8	Географія культурно-пізнавального та подієвого туризму	8
9	Географія ділового туризму	2
10	Географія релігійного туризму та паломництва	2
11	Географія міського, сільського та екологічного туризму	2
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Підготовка до семінару за темою «Географія туризму як наукова дисципліна»	2
2	Підготовка до семінару за темою «Методологія та методика географічних досліджень в туризмі»	2
3	Підготовка до семінару за темою «Класифікація та географічна оцінка туристичних ресурсів»	2
4	Підготовка до семінару за темою «Природні туристичні ресурси»	2
5	Підготовка до семінару за темою «Культурно-історичні ресурси туризму»	2
6	Нанесення на контурну карту курортів та підготовка презентації за темою «Географія рекреаційних видів туризму»	8
7	Нанесення на контурну карту курортів та підготовка презентації за темою «Географія активних видів туризму»	4
8	Нанесення на контурну карту турцентрів та підготовка презентації за темою «Географія культурно-пізнавального та подієвого туризму»	8
9	Нанесення на контурну карту центрів та підготовка презентації за темою «Географія ділового туризму»	2
10	Нанесення на контурну карту центрів та підготовка презентації за темою «Географія релігійного туризму та паломництва»	2
11	Нанесення на контурну карту регіонів та підготовка презентації за темою «Географія міського, сільського та екологічного туризму»	2

12	Контрольна робота «Характеристика видів туризму країни»	20
	Разом	56

6. Індивідуальні завдання

Контрольна робота на тему «Характеристика видів туризму країни (на вибір)». Об'єм роботи – 15-20 стор. Структура – вступ, 2 розділи (1 – характеристика туристичних ресурсів країни, 2 характеристика видів туризму країни), висновки, література, додатки.

7. Методи контролю

Екзамен у вигляді комплексного тесту.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання												Сума	
Розділ 1					Розділ 2						Контрольна робота, передбачена навчальним планом		Іспит
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T5	T6	20		40
1	1	1	1	1	15	7	7	2	2	2		100	

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для екзамену
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

1. Бабкин А.В. Специальные виды туризма. / А.В. Бабкин. – Ростов-на-Дону: Фенікс, 2008. – 252 с.
2. Воскресенський В.Ю. Международный туризм. / В.Ю. Воскресенський. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. – 255 с.
3. География туризма: ученик / И.Г. Филиппова, В.Л. Погодина, Е.А. Лук'янов. – Спб: Узд. Дом «Бизнес-пресса», 2007. – 264 с.

4. География туризма: учебник / кол. авторов под ред. А.Ю. Александровой. – М.: КНОРУС, 2008. 592 с.
5. Кусков А.С. Туристическое ресурсоведение. / А.С. Кусков. – М.: Академия, 2008. – 208 с.
6. Любіцева О.О., Панкова Є.В., Стафійчук В.І. Туристичні ресурси України: навчальний посібник. / О.О. Любіцева, Є.В. Панкова, В.І.Стафійчук – К.: Альтерпрес, 2007. – 369 с.
7. Сальська М.П., Антонюк Н.В., Ганич Н.М. Міжнародний туризм і сфера послуг: підручник. / М.П. Сальська, Н.В. Антонюк, Н.М. Ганич. – К.: Знання, 2008. – 661 с.
8. Романов А.А., Саакянц Р.Г. География туризма: учебное пособие. / А.А. Романов, Р.Г. Саакянц. – М.: Советский спорт, 2002. – 464 с.
9. Санинская А.А., Кусков А.С., Козырева О.Н., Асташкина М.В. География туризма. / А.А. Санинская, А.С. Кусков, О.Н. Козырева., М.В. Асташкина. – М.: Альфа-М, Инфра-М, 2008. – 432 с.
10. Смаль І.В. Туристичні ресурси світу. / І.В. Смаль. – Ніжин: Вид-во Ніжинського держ. ун-ту ім. Миколи Гоголя, 2010. – 336 с.

Допоміжна література

11. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія і методика аналізу, термінологія, районування: Монографія / О. О. Бейдик. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. – 395 с.
12. География международного туризма: зарубежные страны: учеб.пособ. / авт.-сост. Л.М. Гайдукевич, С.А. Хомич, В.А. Клицунова и др. – Мн.: Аверсэв, 2004. – 252 с.
13. География международного туризма: страны СНГ и Балтии: учеб.пособ. / авт.-сост. Л.М. Гайдукевич, С.А. Хомич, В.А. Клицунова и др. – Мн.: Аверсэв, 2004. – 252 с.
14. Рутинський М.Й. Географія туризму України: навч.-метод. посіб. / М.Й. Рутинський. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 160 с.
15. Самойленко А.А. География туризма. / А.А. Самойленко. – Ростов н/Д: Феникс, 2006. – 368 с.
16. Христов Т.Т. Религиозный туризм. / Т.Т. Христов. – М.: Изд. Центр «Академия», 2003. – 288 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення